

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Весна Денчић

ИНверзије

ALMA

Београд, 2003

Весна Денчић
ИНВЕРЗИЈЕ

Рецензент

Иван Радосављевић

Ликовно решење корица

Весна Денчић

Технички уредник

Сергеј Скорупан

Коректура

Љиљана Оташевић

Издавач

„Алма”, Београд

За издавача

Др Ђорђе Оташевић

Штампа

„Алма”, Београд

ISBN 86-84023-11-0

Београд, јуни 2003.

almabg@sezampro.yu
www.alma.co.yu

ПРЕДГОВОР

Приче из ове збирке настајале су током дугог низа година: највећи број од 1987–1997. године, али су придодате и неке новијег датума.

Известан број прича објављен је у зборницима, најчешће са разних конкурса, али и у многобројним новинама, часописима и на програмима радија.

Претходни период није био нимало повољан за ауторе, нити за издаваче, па се објављивање ове збирке одлагало све до сада.

Аутор

Верзије

БРЗИНА УСПОРАВА ПОКРЕТЕ

Отворена врата нису је упозорила да је неко ушао. А требало је. Седећи у ћошку, у феталном положају, пратила је откуцаје срца, муву на стаклу, прашину на полици, сметње на ТВ екрану, ноге које јој прилазе. Заустила је да каже.

ПОРУКА

Иако упозорена да је неко био у стану, није обраћала пажњу на разбацане ствари, разбијене чаше и скупоцене вазе, на поцепане странице дневника. Сипала је пиће, села у омиљени наслоњач, угасила лампу и заспала. Онај ко је желео да нешто више сазна о њој, вратиће се.

AD ACTA

Заблуде у које сам уплетена не припадају искључиво мени. Подстанар је, случајно, погрешно разумео поруку и извршио самоубиство. Од тада стрпљиво седим у соби и чекам реинкарнацију. Неке ствари морам да му објасним.

БУЋЕЊЕ

Ветар је био промењљивог смера и често јој задавао главобољу. Попила је аспирин, срушила се на кревет и заспала. Није чула ни звук телефона, ни звоно на вратима, ни плач.

Пробудило ју је добовање земље о покров.

ИЗМЕШТАЊА

Мој пас уопште не личи на мене. Штавише, ја и немам пса. Његови зуби пробијају мембрану у којој плутам, док поштар нервозно звони у покушају да од мојих снова направи ноћну мору.

ПОЧЕТАК КРАЈА

Никад није имала оволику трему пред наступ. Нервозним прстима поправљала је шминку, фризуру, гардеробу. Требало јој је пиће. Прво, друго, треће... испијала је са гађењем.

Неспретним кораком изашла је пред публику, поклонила се и пала.

КРЕАЦИЈЕ

Кад завеса падне, госпођица прошета до првих клупа, седне у најближу излазу, и посматра завесу.

Шта би све од ње могло бити?

* * *

Уплакана, седела је на поду покрај кревета,
леђима ослоњена о зид.

С ОНЕ СТРАНЕ (I)

Претворивши се у сенку, лутала је светом,
тражећи свој лик.

С ОНЕ СТРАНЕ (II)

Нашавши свој лик, наставила је да лута светом, тражећи нечију сенку.

ОДУЗИМАЊЕ ПРОСТОРА

Сеанса је трајала до касно у ноћ. Људи су били на измаку снага и, готово у трансу, неприметно, заспали. Никад нису сазнали шта су пропустили.

ПОСЛЕДЊИ УДАРАЦ

Притисак је био исувише велик да би га могао мирно поднети. Отворио је прозор и пустио да ваздух струји кроз собу. Врата су се залупила.

ИГРА СЕНКИ

Сваке вечери, о поноћи, седао би за писаћи сто, узимао скупоцено перо купљено код антиквара, умакао у мастило и писао дуга, нежна писма. Ујутро их је печатио црвеним воском и предавао замишљеном слуги.

ПОРТРЕТ

Грубим покретом обрисао је зној са чела, запалио цигарету и загледао се у замрљано платно. Ништа није било како треба. Неправилни облици губили су се у свом бесмислу, уступајући место разочарању и очају.

Бацио је недовршену цигарету, нервозно дограбио четкицу и, пре него што је поново дотакао платно, боје су почеле да се разливају под тежином намргођеног погледа. Узалуд је покушавао да их укроти. Разнобојне мрље шириле су се непослушно у свим правцима, остављајући несвакидашње трагове. Једна кап склизнула је са платна на под и почела да се разлива и шири преко ципела — нагоре.

ДАР

мом оцу

Посматрала сам задивљено како ваљком прелази преко устајале прљаве боје. Као виртуоз на виолини, лаганим покретима стварао је непрегледну белину и наше очи пунио светлошћу – лагано, ненаметљиво, као лампа из позадине – којом нас је свакодневно обасјавао.

ОБЛИЧЈА

Постепеним увежбавањем успео је да овлада вештином којом би зауставио дисање. То му је помагало да се опусти након тешких периода и стресова. Лежао би тако сатима, непомичан, хладан и наизглед беживотан. Далеко ван свега, осетио би сву радост претходних живота.

СИСТЕМ

Узалуд је трагао за несталим пријатељима. Нико није знао да су нестали. Нико није знао ни да су постојали. Само је њему, из ноћи у ноћ, упућиван тихи позив да крене. И сваке ноћи он би се паковао и полазио.

Прве вечери стигао је до улазних врата, али се у последњем тренутку предомислио. Следеће вечери изашао је на улицу, али је раскрсница деловала обесхрабрујуће.

Потом је стигао до суседног блока, улице, града.

У другој држави није ништа сазнао о изгубљеним пријатељима, али је схватио зашто су нестали.

ЗАДАТАК

Анонимно писмо стигло је изненада, како то обично бива када су анонимна писма у питању. Доставио га је анонимни достављач, протуривши га испод врата – позвонио и нестао.

Слова су била исецкана из новинских наслова и налепљена на бели папир, а порука је била кратка и јасна. Дакле, све је било онако како су то стари, добри филмови препоручивали, чак је и рок за испуњење, несразмерно тежини задатка, био изузетно кратак.

Проблем је био како у тако кратком року васкрснути извршиоца.

ОСТАВШТИНА

Последњи пут написао је писмо госпођици М. када је имао 24 године. Копију је уредно спаковао и годинама носио у унутрашњем џепу сакоа, желећи да му сваки детаљ који га је подсећао на њу буде увек близу срца. Године су пролазиле, а одговора није било. Желео је, страшно је желео да му се јави, макар то било последњи пут.

Након сахране, док је родбина сакупљала остатке његовог живота, пронађено је пожутело запечаћено писмо, које никад није стигло на своје одредиште.

УТОЧИШТЕ

Госпођа Марија је била предратна удовица. Годинама је три пута дневно изводила свог пса у шетњу. Једни су с негодовањем одмахивали главом и говорили како је то претерано, други су је сажаљевали и сматрали да је то сасвим нормално понашање за једну усамљену жену, осталима је било свеједно.

А она је, свакога дана, три пута дневно, устрепталог срца, журила у напуштену колибу, да поразговара са духом свог мужа.

УСПЕХ

Цвеће је заузимало почасно место у њеном животу. Још као девојчурак зарађивала је за живот негујући и продајући цвеће. Временом, материјална ситуација се побољшала, те је уписала хортикултуру. Потом су уследила такмичења, награде, признања.

Сада, већ давно заборављена, чучи у својој саксији и чека последње заливање.

ДАЛЕКО ИСПРЕД СВИХ

Пријатељи су је звали Ела. Била је лепа. Била је тужна. Најтужнија је била по поноћи, када градска врева почиње да замире. Ујутро би се борила са подочњацима због непроспаване ноћи, због самоће која ју је притискала.

Једног јутра спаковала је кофере и отишла. Пријатељи кажу – у Холивуд. Пише да је успешна. Тамо су сви леви, али она је најлепша.

И најусамљенија.

ПАРТНЕР

Насула је себи ликер од чоколаде, окренула се према телевизору и наздравила глумцу из познате ТВ серије. Пустила је тиху музику, обрглила се рукама, и зањихала у лаганом ритму.

ОСВЕЖАВАЊЕ

Вукући за собом поцепану хаљину, дошла је до терасе, наслонила се на ограду и дуго посматрала ужурбане пролазнике. Потом је отворила шампањац. Да улепша слику.

СПОМЕН

Чекала је да падне вече. Покупила је своје ствари и отишла. Кинеска ваза остала је усамљена. Прашњава.

БЕЗ ПОВРАТКА

Облаци су се спустили прилично ниско. Са двадесет другог спрата, готово да их је могла руком додирнути. Очарана лепотом, закорачила је.

ДИМЕНЗИЈА

Док се сумрак спуштао на град, пауци су плели своју мрежу. Питао се хоће ли икад сванути.

НОЋНИ ЖИВОТ

Живела је живот у својим сновима, и плашила се да се једног дана заувек не пробуди.

ТРЕЗОР НЕОСТВАРЕНИХ СНОВА

Украдене снове крила је по ћошковима простране собе, страхујући од наступајућих дана који ће бити празни, од дана у којима неће имати са киме да поприча. Тада ће отворити трезор и уживати.

ПЕРИОД

Нервозним прстима цепкала је наквашену марамицу. Тих дана се и иначе чудно понашала. Осећала се као лавица заробљена у мишћем телу, које је претило да експлодира од набијене енергије. Дани су јој бивали дуги, и није могла да се начуди одакле јој толико суза.

ОДГОВОР

Три пута палила је свеће за мртве. Одговора није било. Треперава светлост рађала је само сенке, приказујући празнину у пуној величини.

ПОСЛЕ СВЕГА

Кораци су одзвањали у празној просторији.
Застала је и погледом претражила сваки угао.
Ничег није било.

НАГОВЕШТАЈ

Март је освануо хладан. Поскидала је слике са зида, ставила их у фиоку и закључала резервним кључем. Бели рамови остали су да уоквирују празнину.

НА ПОЧЕТКУ БЕШЕ...

Одавно ништа ново нисам написала. Осећам потребу, жељу, страх. Свуда око мене врзмају се ликови из туђих романа: искачу, скачу, смеју се и плачу.

Окрећем нову страну. Мир и тишина.

ПРАЗАН ХОД

Стихови су надолазили сами када је била у лошем расположењу. Истог тренутка хватала би се за перо, надајући се да ће из њега исцедити ону чаробну кап.

ПУНОЋА ПРАЗНИНЕ

Сваке ноћи опијао се до бесвести у нади да ће инспирација надоћи. Са сваком новом чашом, бивао је све празнији.

ЗБОГ ПРИЧЕ

Испричаћу вам једну причу. Не, написаћу вам једну причу. Мада, зашто бих то радила?! Ја вас уопште и не познајем. Не знам ни да ли воли-те приче. Неко их, засигурно, воли. Ја, на при-мер! Али, зашто себи да пишем причу?!

РЕДАКЦИЈА

Пожела је да направи неко ново, несвакидашње дело. Узела је папир и оловку и речи почеше да насељавају белину. Потом је пресавила табак: на два, четири, осам, шеснаест делова, и почела насумице да га сецка.

Прича коначно доби облик.

ИСКОРАК

Одлучила је да напише писмо свом пријатељу. Свом непознатом пријатељу. Било коме! Само да начини први корак и промени смер кретања.

Села је за радни сто, узела папир, али оловку нигде није могла да пронађе. Претурала је по стварима, преврнула цео стан, али писаћег прибора није било!

Истрчала је на улицу са великом надом. Међутим, у четири ујутро све радње биле су затворене, а оно мало ноћних шетача могло је штошта да понуди, али не и прибор за писање.

Ако сретнем некога ко у овом тренутку поседује ту магичну справу, удаћу се за њега, обећа себи. И њему.

Суза радосница засја у оку, оловка заблиста у дрхтавој руци.

У тренутку када је требало да стави потпис у књигу венчаних, оловка престаде да пише.

МОЗАИК

Широм отворених очију пратио је покрете, слушао шта причају његова деца, колеге, пријатељи, познаници, и памтио сваку изговорену реч. Увече, у тишини ноћи, правио је записе. Бележио је све, до најситнијих детаља, чак и оне мале, наоко безначајне ствари. Знао је да од њих све почиње. И све се завршава.

ОДСЈАЈ

„Вита јела зелен бор, молим брзи одговор”,
писало је на искрзаном, пожутелом папиру.
Осмехнула се сетно, покушавајући да призове из
сећања лик дечака чија душа трепери међу зве-
здама.

ПЛЕС АНЂЕЛА

У празну, мрачну просторију продирао је траг светлости. Девојчица у белој хаљини закорачила је на средину, осврнула се око себе и поклонила се, као да поздравља задивљену публику. Раширених руку, на врховима прстију, вртела се у круг.

ОДЗИВ

Отворила је прозор да изветри собу пре спавања. Са улице се чула песма пијаних, усамљених младића.

ПРИЈАТЕЉ

У собу је, из мрака, улетео ноћни лептир.
Угасила је светло да му не спржи крила.

ЦЕЛОВЕЧЕРЊИ ПРОВОД

Лежим на кревету и читам Борхеса.
Мој пас се забавља лижући ми стопала.

БРОД У БОЦИ

Чарлс Буковски лежао је на поду, раширених страна, мртав пијан.

ЗАДОВОЉСТВО

Свакодневно је крала јабуке са пијаце и сакривала их у свом малом скровишту. Неке би успут појела, а оне сакривене махом би иструлиле.

АТМОСФЕРА

Кад оду гости, оперем чаше, уредно их поређам у регал, и чекам нове госте.

Регал без чаша био би празан. И гости.

ИГРА БЕЗ РЕЧИ

Прихватила је позив на партију шаха, иако шах никад није играла. Победила је, иако ниједну фигуру није померила.

ЕМАНЦИПАЦИЈА

Дама у белој бунди, уздигнуте главе, крчила
је себи пут.

ПРИЛИКЕ (I)

Сезона киша утицала је на расположење професора Хигинса. Он, свакако, није био једини коме је време реметило планове.

Његовој жени, на пример, на супротној страни полулопте, сунце је донело толико удварача да није могла да се одлучи.

ПРИЛИКЕ (II)

Ветар је дувао у супротном правцу и наносио јој косу на лице. Желела је да гледа галебове, пучину, плавокосог младића који јој прилази.

Сунце је било на заласку.

СТРАХ

Још од раног детињства желела сам да упознам Алису. Често смо, телепатски, дуго и о свему разговарале, и постале чак веома блиске пријатељице. Када је, коначно, дошао час преласка на ону страну огледала, замислих се:

Овде сам краљица снова... Алиса је можда лепша?!

С ОВЕ СТРАНЕ

Огледала су заузимала централно место. Цео свет је стао ту. Сва прошлост и будућност, рефлектоване кроз непрозирно стакло деловале су привлачно. Као да ничег другог није било. Као да су сви прилази затворени. Потпуно изоловано, одвијао се магични свет маште.

МАЛЕ СТВАРИ ЧИНЕ ЖИВОТ НЕПОДНОШЉИВИМ

Грицкајући нокте, нервозно је буљио у непрегледну колону возила испред себе. Највише на свету мрзео је загушење саобраћаја и скромну суму новца у џепу.

Укључила је вокмен и незаинтересовано буљила у непрегледну колону возила испред себе. Ћутећи, испуштала је облаке дима и трудила се да не мисли на поломљен нокат и поцепану чарapu.

ОПРОШТАЈ

Једног поподнева, право са посла отишао је да посети мајчин гроб. Сео је на клупу насупрот надгробне плоче и дуго посматрао урезани лик.

На поласку, пришао је ближе и помиловао је. За живота то никад није урадио.

СПИРАЊЕ ТАЛОГА

Цело вече падала је киша и укућани су се, не налазећи бољу забаву, спремали да оду на починак. Он узе јакну и кишобран и крену напоље.

Морам мало да разбистрим главу, рече при изласку, и остави кишобран.

НОВИ СТАНАР

Замолила ме је да јој причувам сина и нестала. Прошле су године, а она се није вратила. Дете је порасло и већ иде у школу, понекад упита за мајку и то је све. Последњих ноћи хватам га како, кришом, тихо прича са кактусом. Све више личи на мајку.

ОГЛЕДАЛО ЈЕ КРИВО

У огледалу не види своје лице, а благи одраз тела разлива се као на замагљеном прозорском стаклу.

Лева рука, десна рука, лева нога, десна нога. Стоји, а игра. Игра у јефтином официрском клубу, као никад пре. Као никад после.

Прилази јој непознати господин, са вештачким осмехом. У вештачкој руци блиста вештачка чаша, са вештачким пићем. Намигује јој вештачким погледом.

Дубоки деколте на црној хаљини успорава дах непознатог. И што јој се више приближава, његово вештачко срце почиње спорије да куца.

Свесна непостојања свог одраза у огледалу, смешка му се невино. Помиловаће је нежно, пожелети страсно и то ће за њега значити почетак. А све је, у ствари, почело много пре.

ОДРАСТАЊЕ

- Господине, желела бих озбиљно да поразговарам са вама!
- А о чему то, упита непознати господин.
- Не знам, рече девојчица, али сазнаћу ако будемо разговарали.

СЛИКА

У лавиринту снова прескаче понеки камичак, не би ли смањила дозу самоповређивања — дозу која се потом прелије у јаву и кињи је сваким новим буђењем. Из дана у дан, корак по корак, примицала се замрзнутом језеру, у покушају да уграби онај статични тренутак који не одбројава минуте, који не дише брзином ветра и не плаче над окамењеном сликом света.

ОДРАЗ

Бразде на лицу постају све дубље. Таман толико да покупе прашину и исцртају лик неког чудног створења, које би требало да личи на мене.

ВИТАЛНЕ ФУНКЦИЈЕ

Везу са светом одржавала је преко компјутера. Ту су јој свакодневно стизале поруке, због којих се радовала или туговала. Постала је део машине и функционисала као део нечије разигране маште.

Било би опасно искључити је.

СУПСТИТУТ

Jill је инстинктивно притиснула папучицу гаса и ауто је кренуо незадрживом брзином. Поред ње су промицали пејзажи које је желела сачувати у сећању, али због растуће брзине кретања није смела да се задржава на њима. Морала је обуздавати летећу аждају која је бљувала ватру на свакој кривини. Игла на сату померала се удесно, претећи да достигне критичну тачку. Не сме сада да забрља, размишљала је, сада када је на домак циља, када је близу тријумфа. Већ види победничко постоље и своје име које бљешти на врху табеле... Још само пар стотина метара до циља... и... крах! Однекуд се појавио ексер и ауто се преврнуо.

Била је то последња препрека у видео-игри.

ОСТВАРИВАЊЕ

Ноћас ми се у сну јавио непознати човек.

Зашто ме ниси сањала синоћ, упита.

Не могу да контролишем своје снове, рекох,
мада бих волела.

Не трудиш се, иначе би могла, знаш да све
може да се контролише и да је све ствар ума.

Добро, можда и могу, али зашто да Вас са-
њам када Вас не познајем?

Нормално да ме не познајеш, кад ме не са-
њаш!

Можда не желим да Вас упознам, не личите
ми на некога кога бих могла да волим.

Нико и не тражи да волиш, него само да упо-
знаш.

Ако неког упознам, ја га онда заволим, а у
том тренутку се увек пробудим.

ПРЕДМЕТИ ЗА ЛИЧНУ УПОТРЕБУ

Отворила је све своје кофере. Били су празни. Дуго их је одмеравала погледом, а онда одлучила. Сместила се у највећи и затворила поклопац.

Ваљда ће неком затребати.

КАПИЈА

Ударање капије прилично је утицало на њене устрептале нерве. То трескање више није могла да поднесе. Највећом брзином спаковала је кофере и истрчала из куће – осветнички залупивши вратима. Дуга возња није допринела очекиваном опуштању, али, далеко од свега, у полумрачној непознатој соби, коначно је уснула. Док је пролазила кроз врата раја, капија се уз тресак затворила.

УКУСИ

Сибил је била пунашна девојка, и сваким даном је незадрживо расла. Пуна духа, и симпатично округла, постала је чак привлачна. Волела је старије и крупније младиће. Што их је више желела, више је уживала у храни.

(НЕ)ИЗВЕСНОСТ

Једног јутра ћу се пробудити и у огледалу
угледати бабу. Шта ли ћу тада, заправо, бити?

РАЗЛОЗИ

Корисна површина стана није била равномерно искоришћена. Стално се због тога свађао са женом. А зашто теби то смета, питала га је, кад ионако никад ниси код куће? Можда баш зато.

ДИМЕНЗИЈЕ

Прозор је бацао необичну сенку, чинећи собу бескрајно великом. Плашећи се да не залута у толиком пространству, спустила је ролетне, навукла завесе и упалила светло. Сенка доби застрашујуће размере.

ОКОВИ

Слободном руком описивала је чари свога девојаштва, док јој је друга била везана за пупчану врпцу која се вукла кроз измаглицу сећања. Патила је ноћу, кад нико не види, плашећи се да неко не упита зашто су јој очи побелеле.

АЛТЕРНАТИВА

Музика је текла потоцима, носећи талог прљавштине. Загушљиве собе мирисале су на пакао – УЛАЗ СЛОБОДАН! Вукући се, удова истрошених, кроз маглу свести, куповали су неоствариве снове. У покушају да за ситан новац изгледају лепше од саме стварности, газили су по лустерима, док из њих није ишчилио и последњи траг светлости.

НЕСПОЈИВЕ ТАЧКЕ

Главе загњурене у шаке, ослушкивао је глас из дубине. Прикрадао се нечујно, смештајући своје нечасне намере у најудаљеније кутке свести, које је могао пронаћи само под јаким налетима стреса.

Косе накострешене, шетао би предворјем тишине која се расипала у неправилним интервалима.

Из тупог угла огласила би се сова. Потом би гракнуо зверињак, прогонећи га до беле црте.

...

Црту је повукао у тренутку пропадања кроз асфалт, док је семафор показивао зелено. Касније је и њу обојио у зелено. Од тада га прогања кад год се сагне да дохвати избледело слово или потамнео број. То га страшно замара у ноћима без тишине када звезде пуцају од прејакe светлости. Онда седне, загњури главу у шаке и слуша глас из дубине.

ОПОМЕНА

Лице које је видео у огледалу није познавао, али глас јесте био његов. У то је био сасвим сигуран. Слушао га је свакодневно с оне стране увета: некад пригушен и тих, често гласан до границе непристојности. Чак и кад је спавао, тај глас пробијао је прагове сна, насрћући безобзирно у најскривеније делове подсвести. А то не може да се заборави.

УГАО ПОСМАТРАЊА

Пар очију из прикрајка гледа како руке забадаш у песак и пушташ га да клизи кроз суве прсте. Он пада и лепи се за мокра стопала. Мрдаш прстима не би ли га отресао. И стојиш. Стојиш непомично као да ћеш сваког тренутка потонути у ту уситњену масу. Затим лагано окрећеш главу: лево, па десно. Али не видиш. Не видиш да је око тебе пустиња.

ГРАБЉЕЊЕ ПЕРСПЕКТИВЕ

Из свог предграђа вирио је кроз облаке, мигујећи се непрестано. На левој трепавици чувао је прах полена заборављеног десетак пролећа уназад. Сунчеви зраци нису га дотицали.

Увинуће ако престане да се мигује.

ПОКРОВ

Прочитала је бајку и бешумно заспала. Са друге стране јастука процветала је хризантема.

МИГ

Није померила ни руку, ни ногу, малим прстом није мрднула. Она све обавља очима. Довољно је да трепне. Ако зажмури, свет ће нестати.

ПРЕДВОРЈЕ ТИШИНЕ

Ваздух је почео да се згушњава. Требало је савладати начин правилног дисања, како би се сузбио осећај клаустрофобичне панике. Добро познати осећај који се вукао из детињства, док су се сакривали у огромне картонске кутије од тек купљеног намештаја, борећи се са неправилним откуцајима срца, у страху да не буде откривено то мало, тајно склониште.

ПЕРФОРМАНС

Данима је упијала сваки звук и боје које је налазила у непосредном окружењу. Радила је то педантно и без журбе. Потом је узела папир, пренела боју и направила слику. Звуке је имала у глави.

ЕФЕКТИ

Већ извесно време живела је сама. Сан од петнаесте, остварен у тридесет петој години. Коначно је постала свој господар! Господар четрдесет квадрата, господар ситуације, господар самоће.

СПОМЕНИК

Госпођа Елвира је по цео боговетни дан стајала на прозору и посматрала нас док смо се играли, љубакали, водили љубав по ћошковима, шетали децу, унучиће...

Сада, када нам више не смета шпијунска служба госпође Елвире, питамо се: колико ли година већ стоји ту – окамењена?!

МИМОХОД

Надала се да ће доћи други и да ће покушати да је одврате. Они долазили. У налетима. У чопперима. И толико их је већ било да није могла препознати себе.

ГЕНЕЗА

Нисам те ја нашла на улици, рекла је мајка. Отац је хтео да каже то исто, али није желео да се понавља. То је он рекао јуче, а то је она рекла данас. И каквог смисла, уопште, има говорити такве ствари?! Али о томе је требало да размишља јуче.

(ЗЛО)УПОТРЕБА СНА

Воз је јурио својом трасом не осврћући се ни на кога. Путници су били тихи. Заспали. Сањали су воз без дневног реда.

КРОЗ ДУРБИН

На комшије гледам с пуно поштовања и љубави. Они су увек ту: кад затреба шоља млека или кашичица кафе, ту су да у одсуству припазе стан, залију цвеће, нахране кућног љубимца, и уопште, увек су ту кад затреба. Зато са пуно поштовања и љубави гледам на комшилук. Нарочито ноћу.

ГОСТ

На Бадње вече породица је била на окупу. Трпеза је била постављена традиционално богато: печење, сарма, салате, пите, колачи, пиће... Свега је било у изобиљу, уз неизбежну новогодишњу јелку.

Необавезно ћаскање прекидало се да би се напуниле чаше, а када се прешло на флаше, веселу празничну атмосферу употпунила је музика и песма.

Изненада, негде око поноћи, огласи се звоно на вратима. Сигурно је неки комшија, помислили су, који жели да се придружи веселом друштву...

Нико није помислио на Господа.

ДАМА

Наш омиљени црно-бели под, у виду шаховских поља, вечерас је изгубио на димензији. Затрпан гомилом пешака који су продефиловали без реда, почевши од посете давно заборављених рођака, пријатеља, па до залуталог шофера, чија је намера била само да опере руке. Надахнутог песника задржали смо на вечери, па нам је, из захвалности, сатима рецитовао стихове које нико није слушао.

Када смо се, коначно, разместили у кревете, у парове или по троје, сан никако није долазио на очи. Устала сам нечујно, прескочила поље Д-4 и сместила се у камион. Иако на том пољу нисам могла да будем Дама, па ни љубавница једног или оба Ловца, правећи слалом између пољских кревета, стигох до места на којем су били заточени Краљ и моји мали пријатељи Пешаци. Након тога све је било лакше.

ПОЈАВА

Шетајући обалом, осетих неко чудно пецкање на руци. Биће пара, помислих обрадована, кад се сударих са погледом небо плавог ока удобно смештеног у средиште длана.

Гледали су се тако неко време око са длана и моје око, али моје око не издржа: сакри се под капак у неверици. Након пар минута поново је провирило, али длан је тада био потпуно прекривен небо плавим очима, као и околина која је требало да пружи одговор.

ЧАРОВНЕ ТРЕНУТКЕ НЕ ТРЕБА КВАРИТИ СУВИШНИМ ПИТАЊИМА

Дрхтавим рукама покушавала је да отвори телеграм. Готово заборављена од свих, није се надала ничему лепом. Да ли да отвори или да заборави, питала се старица коју више ништа није могло изненадити.

Дилему прекиде поново поштар, потом цвећар, антиквар...

Изненадна гужва збунила је старицу. Од толико празних дана, сви се сјатише у један? Цвеће није добила годинама. Књиге, слике, старе плоче, све се одједном нашло на похабаном столу.

Неколико дана касније, нашли су је, као уснулу – са блаженим осмехом на лицу и неотвореним телеграмом на грудима.

ЗАУСТАВЉЕНА У ВРЕМЕНУ

Годинама нисам пролазила овом улицом. Деца и даље у сумрак трчкарају и играју жмурке: „...98, 99, 100! Ко се није сакрио, магарац био!” Мама је простирала веш и смешила се.

У ПОТРАЗИ

Мој ратни друг седео је у клупи до мене. Имао је необично плаве очи, плаву косу и изузетно бледо лице.

Понедељком је увек био намргођен, због досадне недеље.

Уторком се помало трудио.

Среду и четвртак проводио је у решавању егзистенцијалних проблема.

Петком се губио.

Пронађен је једне суботе, док је покушавао да коначно осмисли недељу.

ПИТАЊЕ ЗА ЧИТАОЦЕ

Када су чули да пишем приче, изненада су почели да ме посећују давно заборављени пријатељи, познаници и њихови пријатељи, са мноштвом животних згода и незгода. Причајући нашироко и надугачко, лица озарених или замишљених, махали су рукама претерано гестикулирајући, све у жељи да на најбољи могући начин представе и опишу своје сторије.

Занима ли то неког?

УПУТСТВО ЗА УПОТРЕБУ МАШТЕ

Док окрећем број, бришем из главе оног кога би требало да позовем. Заборављам чак и кога зовем. Али не бринем. Биће то још један необавезан, узбуђујући разговор са непознатим.

* * *

Да станујем поред реке, у сваку испијену бо-
цу ставила бих поруку и пустила низ воду – при-
чу о задовољству.

ОТВАРАЊЕ

Пинг-понг лоптица летела је лево-десно, чинило јој се – сатима. Хипнотисаће ме, помислила је, заспаћу и никад нећу сазнати резултат. А они ће сазнати моју тајну.

СНОВИ ЗА ОДРАСТАЊЕ

Крај пламена свеће Катја мрси своје плаве увојке, правећи сенку уснулом дечаку који сања да мрси плаве увојке. Дечак сања и оно што се остварити неће: сања да лети пут облака, белих променљивих облика, нежних попут девојачке пути што спозна је кришом – кроз кључаоницу.

СТАТУА

Дама у црном привлачила је погледе пролазника и конзумената јутарњег допинга из оближње кафане. Вео преко лица појачавао је дозу мистериозности и додатно привлачио погледе. Време је пролазило, а дама је и даље стајала, као да неког узалуд чека.

Неколицина из оближње кафане се узнемири:

- Можда је неки агент, почели су да се дошаптавају.
- Ма какав агент, много сте попили, па вам се свашта привиђа.
- Хеј, госпођо, довикну најближи, је л' вам треба помоћ?
- Тај кога чекате сигурно неће доћи, добаци други.
- Вероватно је умро, добаци трећи, изазвавши општи смех.
- Можда је пала у несвест?
- Е, стварно си пијан! Видиш да стоји?!
- Шта знам...

Не обазирјући се на околна дешавања, дама је и даље мирно стајала и чекала да је однесу у музеј воштаних фигура.

ПРЕДСКАЗАЊЕ

Један дечак плакао је заједно са облацима, правећи измаглицу изнад искривљених усана. Остали дечаци трчкарали су около, весело прескачући барице. Потом се неко оклизну. Све главе окренуше се у правцу надолазеће буке. На асфалту се појави улегнуће. Чудни облици почеше да се шире у свим правцима.

Небо и земља стопише се до непрепознавања.

ИМПУЛС

У последњим тренуцима живота уложио је огроман напор не би ли успоставио везу са оним светом. Изнервиран што су му се јављале само неке безвезне личности, о којима није желео ни да размишља, а камоли да са њима успостави контакт, наглим покретом збацио је са себе покривач, устао из самртничке постеље и, на изненађење укућана, пришао телефону и поручио авионску карту.

Сретно стигао, гласио је телеграм. Вредело је покушати.

ЉУБИМАЦ

Господин Перић је важио за највећег особењака у улици. Из куће је излазио само када је морао да иде на посао или до продавнице, остало време је проводио са својом мезимицом Цицом.

Цица је била већ остарела мачка и господин Перић је знао да неће још дуго живети. Ипак, када се то догодило, потпуно се избезумио. Опхрван тугом одлучио је да остави све и да се пресеље у неки други град.

Сутрадан, након што се доселио у нови градић, објавио је да му је у путу умрло дете, те Цицу сахранише на дечјем делу гробља.

Деца ће се обрадовати.

СВЕДОК

На звук звона скочила је као опарена. Зар већ, питала се изненађено и помало у страху. Ипак, одлучи да се не одазове, ни тада, ни касније.

Дани су пролазили устаљеним ритмом, као да се ништа није ни догодило, само што из куће није излазила. А онда јој је понестало хране.

(МАЛ)ТРЕТМАН

Мој дух никад не спава. Видим га сваке ноћи како лута и кревељи се из сваког угла прошлости и садашњости, пркоси и малтретира ме, а ја му још увек не могу ништа.

Морам га зауставити на време, јер, какав је, кревељиће ми се и из гроба, а то већ не бих могла да поднесем!

ПОСЛЕДЊЕ ПРИПРЕМЕ

Извесно време живели смо заједно. Сваког дана ишли бисмо у дуге шетње, на трчање или у теретану, и уопште – водили смо један здрав људски живот. А онда се он нагло разболео. Учинила сам све што је било у мојој моћи да му помогнем и олакшам последње дане.

Док ово бележим он још увек није умро, али очекујем га ускоро.

ТЕРЕТ

Док гледам како пакује кофере, питам се — колико ствари човек може да поднесе. Не мислим колико физички и не на материјално, али то је ваљда већ само по себи разумљиво, па не морам много да објашњавам. Или није разумљиво, чим се трудим да објасним. Да објасним коме? Црву у мојој глави. Неком ко исто тако ништа не разуме, ко не схвата разлику или барем не осећа тежину постојања. И шта уопште ти набрекли кофери значе? Мени ништа. Њихов садржај је потпуно безвредан. Без-свих-тих-глупости се може. Па ипак, оне њој нешто значе. Можда су и мени некад значиле, можда ми и даље значе, али у инат нећу да признам. Кому да признам? Себи не морам ништа да признајем. Све је јасно. Кад иследник отвори последњи кофер, и њему ће све бити јасно.

* * *

Тренутак у којем живиш неважан је. Долази време сажимања. Време неомеђено оковима телесним. У том пространству, непредвиђеном за снове, јава ће бити исувише нестварна. Пожелићеш да зауставиш, да искључиш ту чудну направу, која те чини потпуно сувишним.

ОПРОСТ

Зрно песка котрљало се у маглини, тражећи
опрост од Господа, не нудећи ништа заузврат. Ту
где почива његово име, засветли понекад тану-
шна искра надања.

Инверзије

НЕПОЗНАТИ ПРЕДЕЛИ

Трчала је кроз ноћ и саплела се о камен. То је био њен први пад. Други пад десио се много пре – када је испала бабици из руку.

МИКРО-КЛИМА

Чепркајући по песку, ископала сам један необичан и надасве сићушан камен. Та необичност била је у облику људског ока. Касније, под лупом, око је, достигавши одређене размере, заплакало.

ДОКАЗ О ПОСТОЈАЊУ

У покушају да склопим укрштеницу, претура-
ла сам по књигама и речницима, тражећи одгова-
рајућу реч за смак света. Незадовољно истрчавши
из собе, угледах тражену реч.

СЦЕНА

Гутач пламена, озарена лица, изашао је на бину. Био је пресрећан што гостује у великом граду, што наступа у правој хали, што га гледа толики број људи, што га водитељ громогласно најављује преко микрофона...

Представа је почела када се саплео о гајтан.

АРЕНА

Док сам радила у циркусу, лавови ме нису
испуштали из вида.

А требало је да ја њих кротим.

ПРЕДСТАВА

Драгану Грбићу

У позоришту се увек осећао непријатно. Имао је утисак да сви нервозно буље у њега док шушка кесицом и грицка кокице.

СЛУЧАЈ ЗА ПОСМАТРАЊЕ

Гледајући представу једног пантомимичара, постидох се. Ја толико покрета направим и када говорим.

ПРОЗОР У СВЕТ

Отворивши телевизор, вадио је део по део, док од њега није остала само празна кутија. Гурнуо је главу у направљену празнину и чекао.

Након дужег времена, изнервиран, покупио је све делове и, заједно са кутијом, изнео на ђубриште.

Зачуђеном комшији објаснио је да му не треба прозор у свет у ком влада потпуни мрак.

ПРЕКОПАВАЊА

Прекопавањем археолошког налазишта нађене су кости вође давно изумрлог племена. Вођа се пробуди, упита који је век и настави да се прави мртав. Има још цео век до устанка!

ИНВЕРЗИЈА

У сали је владала гробна тишина, стварајући утисак да нема живе душе. Господин Х, из петнаестог реда, коначно, уздахну. Са бине се проломи аплауз.

ПОРТРЕТ

Дугме је било мало, црно, искрзано. Са траговима
конца, тканине, меса власника.

СМИСАО

Кип слободe има различито значење: за оне који воле кипове и оне који воле слободу.

КОМЕ СЕ ЗАЛОМИ

Врабац у руци има тужну судбину. Не може се отети инстинкту да кљуцне господара, а онда — оде врат!

УСУД

Док је напољу свитало, палили су ватре, спремајући ломачу онима који су хтели побећи из мрака.

ДАР БОЖИЈИ

Шест дана није радио ништа.
Седмог дана је сео и написао Књигу.

УЧЕЊЕ НА ГРЕШКАМА

Неколицина залуталих била је упорна у тражењу излаза. Звезде нису познавали, а искуство у шуми практично нису ни имали. Остављени на милост и немилост судбини, zaloжили су ватру, поседали у круг и почели да причају приче својих прадедова. Однекуд ће ваљда искрснути решење.

ЗАШТИТНИ ЗНАК

Кад смо били клинци, украли смо деди ордење и подметнули беџеве Ролинг Стокса.

И дан данас, кад се упаради, шепури се својим ордењем, док ми муку мучимо да му украдемо беџеве.

САВРЕМЕНИЦИ

Отишла Црвенкапа у шуму, у посету баки и вратила се разочарана. Није срела ни вука, ни ловца, него само једног досадног папагаја, који јој је целим путем причао модерну верзију „Црвенкапе”, у којој вукови нису што су некад били, постали су слаби и немоћни, а њихово почасно место преузели су папагаји!

Толико ју је изнервирао да је морала да га поједе.

ЛОМАЧА

Пазећи да млеко не искипи, размишљала сам шта би се десило када би оно, ипак, искипело. Да ли бих реаговала на време, осетивши мирис загорелог, или бих, тако замишљена, пустила да кипи и гори док дим не загуши сва чула и одузме способност реаговања – постепено претварајући стан у један велики огањ?

Изашавши из болнице, одлучих да више никада тако дубоко не размишљам.

ПОСЕТА

Густав је имао невероватно дуге и густе бркове, и страшно је подсећао на Вука Карацића. Инстинктивно почех да прелиставам азбуку, склапајући при том акrostих: Ах Бркова Великих Густаве Досежу...

— Ко је то ноћас долазио, пробуди ме мајка у пола стиха.

— Нико.

— Нико?

— Нико! Шта ти је, ко би долазио у глуво доба ноћи?!

— А ово, упита мајка, држећи у руци бркове.

ФОТО-ТАПЕТ

На тапету је остала мрља – бившег власника.

КЕЦ БЕЗ РУКАВА

Мом деди је у крви био рад и страшно је презирао пензионере којима су у крви биле друштвене игре.

ИМЕЊАК

Господин из мог комшилука у последње време био је поприлично узнемирен. На његов миран пензионерски живот насрнуло је једно анонимно писмо: „Ако не средиш земљу, лоше ћеш се провести!” Какву земљу да среди, питао се времешни господин, када су му све одузели?

Наредни месеци донели су још много сличних писама:

„Издајицо!”

„Ти не схваташ шта те може снаћи!”

„Обелоданићемо истину о теби!”

„Пази шта радиш!”

„У гроб ћемо те отерати!”

(...)

Након увиђаја код жртве је пронађена порука атентатора:

„Извињавамо се, ко ради, тај и греши!”.

ЗВЕЗДА ВОДИЉА

- Дајте нам сунца, завапише.
- Зар вам га није било доста?!

(С)КРЕТАЊА

Медитирајући над завршеном књигом, кроз отворен прозор, из уличне буке допре до мог уха једно слабашно, али ипак довољно гласно „уа”. Потом нешто гласније. А затим, громогласно, из многих грла: „Уаа, уаааа!!!”

Докле ли ће да ме петљају у политику, помислих.

Бацих књигу и истрчах на улицу.

ЦЕНТРАЛНА ЛИЧНОСТ

Пролазећи кроз центар града, моју пажњу привукла је гомила људи, која је нешто викала и махала рукама. Радозналост ме одвукла у средиште збивања. Нисам схватила шта се десило, али је било дивно бити у центру пажње.

ВРЕМЕ ПРОШЛО, ВРЕМЕ САДАШЊЕ

Играјући се с врапцима, трошила сам последњу корицу хлеба. Дуго након тога скакутала сам градом, сакупљајући оно што врапци нису појели.

СЈАЈ И БЕДА

Брижљиво, са пуно пажње и љубави, чистила је свој позлаћени прибор за јело. То је био највреднији поклон који је добила на венчању. Од тада стално машта како ће направити богату вечеру, позвати госте и задивити их.

Са тугом у очима дивила се златном одсјају. То је било све што је могла да понуди.

ИНИЦИЈАТИВА

Лош дан за таксисте. Ни живе душе на врелом асфалту. Тек по која буба лењо одгмиже од контејнера до контејнера. Да ли да почнем сакупљати бубе, питао се таксиста, ту би се нашло посла.

БУБА-ШИНТЕР

Једна буба шеткала се горе-доле по соби, иритирајући моје нерве. Којој ли врсти припада, размишљала сам, и да ли да је убијем? Згазила бих је, кад бих била сигурна да је буба-шваба, овако, плашим се да не згазим недужна човека.

ОСОБИНЕ

Пошто је комшија био преоптерећен послом и готово стално на путу, замолио ме је да, у његовом одсуству, мало поспремим стан. Прво што сам, ушавши у купатило, угледала био је један огроман паук, који је неуморно радио на својој мрежи. Вредан је као и мој комшија, помислих, мораћу да га убијем.

ИСТОРИЈСКА УЛОГА

У нашој кући влада закон џунгле. Отац се, као најспособнији у доношењу плена, поистовећује са лавом. Мајка у одређеним тренуцима изиграва лавицу, иначе има више улога: рода, тигрица, змија... Брат је према потреби глодар или неки од многобројних гмизаваца, а мени је додељена улога гуске. Уколико буде горело под ногама.

ЦРВЕНА

Борба бикова и са пристојне удаљености изгледала је прилично застрашујуће. Бик је био велик и црн, као и сваки нормалан бик, а тореадор, насупрот њему, мали и уплашен, као и сваки нормалан човек.

Бик није знао да тореадор има велико црвено срце, које је, у борби за живот, требало пробости. Глупа животиња, јурећи за црвеним плаштом, набола се на оно за шта уопште није знала да је црвено.

ВЕЛИЧИНА

У дворани је владала гробна тишина и све очи биле су упрте у говорницу. Онда се проломио аплауз, пратећи говорника до микрофона.

Он се накашља, поклони се и оде.

Одушевљени народ данима је причао како, коначно, неко зна кад треба да оде.

НЕСМОТРЕНОСТ

Двадесетогодишњи младић, у покушају да, скоком са једанаестог спрата, изврши самоубиство, усмртио је старицу, гласила је новинска вест. Судиће му се за убиство из нехата.

Несрећни младић, осуђен је на живот, док не одслужи грешку у прорачуну.

САВЛАЂИВАЊЕ

Проблеми су прилазили са више страна, у намери да га опколе и савладају. Како то није био лак посао и како је он увек налазио рупу кроз коју је могао неопажено да се провуче, одлучили су се за одговарајућу стратегију, са одговарајућим људством. Али како за тај специјални задатак ни одговарајуће људство није могло да се пронађе, препустили су се времену. А проблем је растао. И ко зна докле би, да један неодговорни грађанин није бацио кору од банане, на коју се дотични оклизнуо.

САВЕСТ

Спикер је најавио побољшање времена и
отишао на спавање. Након тога дуго се превртао
по кревету у покушају да заспи.

СПАС

Отпочело је одбројавање. Тупи, подмукли ударци. Пацови су се сакрили у своје рупе. Ишчекују.

АДУТ

Све поре биле су отворене. Уместо крви текло је олово. Освета је носила смрт, ужас. Клиничка слика очигледна. Протеже се кроз миленијуме. Нису заборавили ни Христа. У Његово име су разапињали.

ПОСАО СТОЛЕЋА

Бити добошар није се сматрало неким нарочито привлачним занимањем, али тешка времена натерала су га да прихвати било шта. Убрзо затим објављен је рат. Исплатило се.

МОТИВ

- Убили су га, прошаптала је дрхтавим гласом.
- Али зашто?
- Зато што је био жив.

КАД СМРТ ЗАКУЦА

- Добар дан!
- Добар дан, изволите?
- Ми смо из погребног предузећа...
- Ово је нека грешка, нама нису потребне ваше услуге!
- Да ли сте сигурни у то?

МЕСТО УДЕСА

Просторија у којој боравим има два прозора. Један је стално заглављен и не дозвољава да му се примакнем, а други је потпуно непрозиран и кроз њега се ништа не види.

РАЗМЕНА МАТЕРИЈЕ

Праг могућности прешла је само једном. Пробудила се у неком другом свету. Уплашена, руку везаних ланцима, остављена на милост и немилост лешинарима.

ОДРАСТАЊЕ

Принцеза више не седи на зрну грашка.

БЕЗ СЛУХА

„Купите бомбоне, купите свилене бомбоне”, викао је трговац из свег гласа. Људи су пролазили не обазирјући се на човека који је немо отварао уста.

БУДУЋНОСТ

Девојчица, без осмеха на лицу, прошетала је градом, а то нико није приметио.

СПЕЦИФИЧНА ТЕЖИНА

Кад год одем у град, са намером да нешто купим, вратим се кући разочарана. Излози обично буду пуни свега, а мој новчаник обично буде празан.

Гледајући необично празне излоге, мој новчаник изгледао је необично пун.

КОЛАЧИЋИ

Сендвичи су били на столу. Нико их није по-
јео. Чак ни мачке.

Узела је кесу за ђубре и све истресла унутра.
Биће то права посластица за неког бескућника.

ДРВО ЖИВОТА

Увреде ради, човека назваше мајмуном. Дуго је о томе размишљао, док напокон није одлучио да преиспита своје порекло. Корени су били веома дубоки, досезали су до афричких џунгли.

ПРОТОТИП

Он је леп и паметан. Од малих ногу су му говорили: Умиј се, опери руке и бићеш леп дечко.

Као послушно псетање седео је у својој фотељи и никад ништа није запиткивао: Он је добар дечко, прави филозоф, ћути и мудрује, биће нешто од њега једног дана.

У школи је добијао само петице: Тако раде сва паметна деца.

Он је леп и паметан – седи у ћошку и ћути, плашећи се да не поквари успех из детињства.

ОДСУСТВО ДУХА

У самом центру града паркирао је нови црвени „порше”. Пун себе, лаганим кораком кренуо је ка улазу зграде у којој је становао.

Очекивано одушевљење није га сачекало.

КРАТАК СПОЈ

Нисам присталица аутостомирања, поготово када сам свесна да то може бити опасан подухват, али нужда закон мења.

Догодило се то да је мој непознати шофер био сасвим необичан и да ме је прошла нужда, а ухватио закон.

(ДЕ)ГРАДАЦИЈА

О сасвим људским стварима не могу причати са сасвим обичним људима. Не осећам се сасвим људски.

СИМФОНИЈА

Агата са првог спрата свирала је клавир. На другом спрату неко је свирао виолину. Баш лепо, помисли Агата, могла бих да га пратим.

Пјер са другог спрата са одушевљењем прихвати клавирску пратњу, кад изненада са трећег спрата допре звук саксофона. Саксофон је свирао нешто ново, несвакидашње, и Пјер одлучи да га прати.

Џо са трећег спрата углавном је свирао само за своју душу, и није очекивао да ће неког понети звуци његове музике, стога би веома обрадован виолинском пратњом. И док је одушевљење расло, преливајући се са спрата на спрат, са четвртог спрата загрмели су веома чудни звуци.

Милисав са четвртог спрата, на привременом раду у иностранству, понесен носталгијом родног села, одврнуо је грамофон до максимума.

ОДБРОЈАВАЊЕ

– Огромна си, одвратно дебела, говорила је себи, гледајући у велико огледало у предсобљу – јасно је зашто нико неће ни да те погледа!

Са сузама у очима, отрчала је у собу, узела папир и оловку, поређала по столу исечке из новина са најразличитијим врстама дијета, и саставила јеловник којим је означила почетак куре мршављења.

Након месец дана огледало је показивало сасвим другачију слику. Сало са руку, стомака и бутина постепено се топило, тако да је већ могла да уђе у гардеробу два броја мању.

Следећег месеца слика се поново изменила, и тада је већ са лакоћом улазила у веселу гардеробу петнаестогодишњакиња.

Тренутно води битку са дечјим моделима.

ЉУДСКА ПРАВА

Сишла сам у подрум да узмем главицу укисељеног купуса. Каца је била чудно бела, са једне стране мало провиднија, као да је избледела од сунца, иако сунце није залазило у ове просторе.

Отворила сам поклопац и, међу уредно поређаним главицама купуса, угледала људску главу. Укоченог погледа, згаслих зеница, глава је гледала као да преклиње. Уместо једне, извадила сам две главице — да јој оставим више простора.

ВАРИЈАНТЕ

Дугачки рукави сем што греју, могу послужити и у друге сврхе. Тако, на пример, у зимском периоду ја не носим ручни сат. Непознатим знатижељницима пружам могућност да питају, а мађионичарима упропаштавам фазон.

ОДРЕЂИВАЊЕ СМЕРА

Дечак је желео да се игра. Гледајући оца, вечито удубљеног у неке књижурине, у њему је расла жеља да му скочи заврат, обори га на земљу и приволи га на ситне несташлуке. Али то никад није урадио. Сувише се плашио намргођеног погледа и чудних звукова које је испуштао – у знак чуђења – док је окретао непрегледне листове. Да барем има слика, размишљао је дечак, онда би могли заједно да се забављају, овако – мораће опет да изађе напоље: да осваја улицу.

Потом су, на основу анонимне пријаве, оца привели. Након исцрпних разговора, скренута му је пажња на то да се убудуће неће толерисати дечаков анархизам.

СЛУЧАЈ

Сви на палубу, одјекнула је заповест. Посада, путници и слепи путници, напола обучени и крмељиви, појурише као муве без главе, очекујући оно најгоре.

Капетан се појавио свечано упарађен, осмотрио путнике и посаду, осмехнуо се и вратио у своју кабину.

Сцена се поновила више пута током дана, и док су присутни покушавали да схвате шта се догађа, капетан се болесно кревељио иза затворених врата своје кабине.

СУД

Судија је био диван човек. Увек сталожен, продуховљена погледа, уливао је пуно поверење и наду. Вечита гужва око њега била је доказ да је тражен. Тако је било и на последњој утакмици.

БОГУ ИЛИ ЋАВОЛУ?

Душа му је била у носу, док се пео стрмим степеницама. Дотакао је мајушни облак и врата су се отворила. Каква пустош, узвикнуо је разочарано, коме ли сам душу продао?

БЕЗБЕДНОСТ

Сувише пажње посвећивао је ситницама. Даноноћно је у мали црни нотес бележио све што се нашло у његовом видном пољу: ко, шта, где, како, са ким...

Гомила црних нотеса временом је расла, а он из куће није излазио.

ПРОМЕНЕ

Тупи ударци били су сувише тупи да би се одредило одакле долазе. А долазили су у правилним размацама. Свакога дана све сабласнији.

БЕЗ ОДГОВОРА

Поглед је забезекнуто побегао са часовника када је схватио да су му сати одбројани. Доживеће зору, толико је схватио. Шта ће се после тога догодити, могао је само да сања. И уснио је! Уснио је да часовник бежи од погледа, чувајући као најстрожу тајну тренутак ишчезнућа.

ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

Прсти су је сврбели од устајалости, док је пребирала по пожутелој хартији. Задах времена запахнуо је мемљиву просторију. Несретни ликови заплесаше сред згаришта, образујући прстен око понора вечности.

Требало је упалити светлост. И би светлост! Ликови из прошлости скврчише се испод неона.

Ореол светости нестаде, као да никада није ни постојао.

ДАН ПОСЛЕ

Биће то врео и тежак дан. Ставићу своје шкрге и са породицом се спустити у град. Прове-
шћемо се као никад!

Перверзије

ИНЦЕСТ

Било је то тако давно, да се више и не сећам којем је периоду припадало. Усамљеност ме је притискала са свих страна, појачавајући депресију и бесмисао. Излаз видех једино у машти. Тада почех да стварам. Планети је требало дати нови облик, не сувише савршен, веродостојности ради. Онда створих Адама. Прву пријатно опипљиву ствар.

ПРИЧА МОЈЕ МЛАДОСТИ

Био је то диван старији господин, веома пажљив и увиђаван, џентлмен који је заслуживао да добије пролаз у стидљиву девојачку интиму. Упознао је све моје гаћице и спаваћице, знао је које позе волим, о чему маштам, за чим чезнем, све о мени је знао, само никад није сазнао како изгледам.

ПЕТ ИЗ ПОЗНАВАЊА

Полазим у школу. Рука неодлучно на брави.
Данас ће ме сигурно питати. Ред би био, девојка
сам му.

Перверзије

* * *

Окупана сунцем, жудела је за погледом.

ПРИРОДА

Када смо заједно, Он сматра да је природно да његове руке шетају по мом телу, да се задржавају на одређеним местима, да праве кружне покрете и изазивају нагло лучење хормона.

То нас спаја.

(Д)ОЧАРАВАЊЕ

Кошуља од чипке. Преко груди провидна. Нешто треба обући испод. Да ли? Мушкарци воле да гледају. Да виркају. Ако није на дохват руке, макар да је на дохват очију. То разбуктава машту, и за трен ока пливаш у зноју.

ФЕТИШ

Господин Лезински је пио чај из моје чаше, користио је моју пасту за зубе, спавао у мом кревету... али када је посегао за мојом спаваћицом, то више нисам могла да издржим!

КОМПЛИМЕНТ

Док се шминкала, седео је назаинтересовано и гледао ТВ. С времена на време бацио би поглед у њеном правцу, да види хоће ли већ једном престати да се огледа. А она се врпољила на столицу, час лево, час десно, како би се што боље осмотрила из свих углова. Подизала је косу, спуштала је, намештала крагну на готово провидној кошуљи, испод које се назирао црни доњи веш, потом је поправљала пудер, кармин, креон... и то је трајало, трајало, трајало.

Када је, коначно, била задовољна својим изгледом, умала је од стола, продефиловала по соби, смешећи се као да је на модној писти, и упутила му дуг, упитан поглед.

Пришао јој је с леђа, задигао сукњу и навукао је.

УНУТРАШЊА ТОПЛИНА

Волео је да у раним јутарњим часовима сврати у њен стан, знајући да у то време још увек спава. Она би устала, отворила врата и вратила се у кревет. Ритуал се понављао непромењеним редоследом: он би се свукао, легао поред ње и прсти-ма почео да истражује унутрашњост спаваћице. Од додира, уснуло тело постепено се отварало.

— Она се увек пробуди пре тебе, прошаптао би.

ПРЕДАВАЊЕ

Осетивши кружење језика на стомаку, чврсто га је ухватила за косу. Обгрливши га ногама, забацила је главу уназад, и високо истурила груди.

Била је спремна да усиса светлост живота.

ОТПЛАЋИВАЊЕ ДУГА

Обриси тела пливали су под уздрхталом руком. Додире није осећала. Били су далеки. Главе загњурене у јастуке, слушала је откуцаје срца, часовник, звона са оближње цркве која су најављивала крај. Чекала је да сврши. И оде. Дуговала му је тренутак стрпљења.

ИСКЛИЗАВАЊЕ

Смешкао се сетно, покушавајући да одагна напетост. Оне су биле ту, и похотно се облизивале. Њихови влажни језици кружили су по њеном уздрхталом телу. Покушавала је да се концентрише на њега. На његове усне. Тело, окупано влагом, припадало је њима.

РЕПЕРТОАР УЗБУЋЕЊА

Обриси нагог тела, испод свиленог прекривача, изазивали су. Вече је било хладно, кишовито, и било му је досадно. Гледао је уснуле капке и питао се: да ли да је пробуди, или да пусти да снива вечним сном.

ЛЕПША ПОЛОВИНА

У кади пуној ружиних латица пливале су смешећи се. У години змаја очекивала је да ће упознати особу са којом ће моћи да подели и последњу кап мирисног зноја. Сада је била ту, као одраз у огледалу.

ДОПАЛО БИ ТИ СЕ

Требало је да видиш моје руке како клизе по тамној кожи. Само је један очњак блеснуо у мраку. Канцама заривеним у тмину ноћи, везана свиленом марамом, тражила је свеже месо. Била је дивља. Била је укусна. Била је моја.

Перверзије

* * *

Дрхтећи над пленом, изнурена, лизала је трагове његове пожуде.

СВЛАЧЕЊЕ

Свлачила се пред огледалом.
Требало је то видети.

ЛЕПОТА ТРЕНУТКА

Желим да заспим на теби, да се будиш у мени, промрмљала је у сну.

ВИБРАЦИЈЕ

Волим кад миришем на тебе, рекла је. Кад одеш, твој мирис остаје — да одржава топлоту у најинтимнијем делу бића.

ХАРМОНИЈА

Кретала си куковима у ритму тихе музике,
док је његов уд пулсирао дубоко у теби.

СЈЕДИЊАВАЊЕ

Када главу спусти на уздрхтала бедра, трепавице постају део њене пути.

ЋАВОЛИЦА

Волим када скакућеш по мени. Тада твоје
очи промене боју, и постајеш ђаволски лепа.

ОТКРИВЕНА ТАЈНА

Влажне коврџе блистале су пред његовим очима на бледој јутарњој светлости. Некад је био безобзирно упоран у захтеву да их уклони, а сада је падао у транс мрсећи језиком то скривено уздарје.

УГОЋАЈ

Синоћ, док сам лежала у топлој купки, прекривена густом пеном, затворених очију, мислила сам на тебе. Али не на тебе у кади (сад ћу да покварим причу, а добро је почело) него на онај наш последњи сусрет – док нас је шибао јесењи ветар и натапала хладна киша, док смо стајали потпуно мокри испод оштећеног моста... (Хм, слика баш и није импресивна. Можда је ипак боље да и њега сместим у каду, да уживамо у свим оним малим слатким реквизитима...).

ТРЕЋЕ ОКО

Узела је фото-парат и сликала своју брадавицу. Потом је развила слику и, гледајући је, почела да се мази. А све то могла је и пред огледалом.

РАСПОН ДИМЕНЗИЈА

Не знам како бих реаговала да оно чудовиште уђе у мене. Тренутно, плашим се да не подивљам.

ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ

Збирка прича *ИНверзије*, Весне Денчић, једна је од веома малобројних збирки најкраће прозе које су код нас објављене последњих година. Већ и сама та чињеница била би довољна да овој књизи привуче пажњу читалаца и критике, али неупоредиво је важније то што ће та пажња, једном привучена, после читања *ИНверзија* бити и богато награђена.

По својој природи, форма најкраће кратке приче писцу ускраћује многе приповедне могућности и стратегије које би му иначе стајале на располагању у писању прозе веће дужине – кратких прича, приповедака, новела или романа. Текстуално обликовање приповедног света захтева простора и времена, ако желимо да тај свет буде детаљно обликован, насељен *округлим* ликовима и испуњен некаквом радњом којом управљају закони узрочности.

С друге стране, од свих прозних форми, ова је најближа поезији, која аутору на располагање ставља један другачији, али неисцрпан репертоар изражајних средстава, а блиска је такође и афоризму, форми коју Весна Денчић користи одавно и са великим успехом.

Користећи оне могућности које је, дакле, за писање ове прозе одабрала, наша ауторка на виртуозан на-

Весна Денчић

чин исписује своје приче, усредсређене увек на један критичан, преломан моменат неке ситуације, вешто мешајући ониричне, фантастичке и реалистичке детаље, са мајсторским осећањем за језик, чиме се приближава поезији, као и за поентирање на малом простору, значајки се ослањајући на своја искуства из писања афоризама. Још једним поступком које твори велики део смисла и значења у најкраћој прози, креирањем напетости и разрешења у односу између наслова и самог текста сваког одељка, Весна Денчић је суверено овлада: читалац ће се најчешће, прочитавши сваки од ових *текстуалних медаљона*, вратити на наслов, и тек тада са задовољством мисаоно апсорбовати пунину садржаја ових кратких текстова.

Изванредан ауторкин смисао за хумор, за креирање апсурдних, трагичних, као и веома еротичних приповедних ситуација чини ове приче изазовним и заводљивим штивом којем ће се читалац неколико пута враћати, и увек их изнова читати са све већим уживањем. Остајемо у нади да на следећу књигу Весне Денчић нећемо предуго чекати.

Иван Радосављевић

Белешка о писцу

Весна Денчић, рођена 30.11.1963. у Београду. Дипломирала новинарство на Факултету политичких наука. Пише афоризме, поезију, прозу, приказе и др.

Објавила збирке афоризама:

„У друштву се не шапуће” (Паун, Пожега, 1987)

„Свет не може пропасти без нас” (Рад, Београд, 1996)

„Пут до пакла” (Позитив, Београд, 2001)

Заступљена у више антологија кратких прича и афоризама, од којих су неки преведени у Пољској, Немачкој и Бугарској. Сарадник многих часописа и новина.

Више пута награђивана, од којих је најзначајнија награда Радоје Домановић (2000).

Последњих неколико година бави се израдом веб сајтова, од којих је најзначајнији „Смех до бола” (Афоризми и све о афоризму) на интернет адресама:

www.sezampro.yu/aforizmi

www.aforizmi.dencic.com

Оснивач и главни и одговорни уредник првог електронског часописа за сатиру ЕТНА.

www.etna.dencic.com

www.vesna.dencic.com

САДРЖАЈ

Предговор	5
Верзије	7
Инверзије	117
Перверзије	185
Из рецензије – Иван Радосављевић	213
Белешка о писцу	215